

VAKA SERİSİ

Asım Enes ÖZBEK¹

Giriş

Vaka serisi, benzer tanısı, benzer semptom ve bulguları olan ya da herhangi bir tedavi ya da pro-sedürden benzer yan etki ya da yararı gören hasta gruplarının belirgin özelliklerinin detaylı olarak raporlanmasıdır. Vaka serisi, kontrol gruplarının olmaması ile, daha önce planlanmadan oluşturulması sebebiyle ve spesifik bir soruya cevap vermek için dizayn edilmemiş olmasıyla diğer çalışma tiplerinden ayrılır¹. Vaka serisinin amacı vaka raporuyla aynıdır. Her ikisinde de amaç, yeni hastalıkları veya hastalığın nadir görülen belirtileri ve bulgularını tanımak ve tanımlamak, ilaç yan etkilerini saptamaktır. Bununla beraber vaka serileri hasta sayısının çokluğu itibarıyla vaka raporlarından daha ikna edici kanıtlar sunabilir. Bu sebeple vaka serileri yeni çalışmaların oluşturulmasına öncülük edebilirler. Örneğin 2020 yılının Mayıs ayında İngiltere’de Covid-19 sonrası geliştiği düşünülen Kawasaki hastalığına benzer seyir gösteren bir vaka serisi raporlandı². Bu ilk vaka serisine benzer başka vaka serileri de klinik literatürde yerini aldı ve bu klinik tablo ‘multisystem inflammatory syndrome in children’ (MIS-C) olarak tanımlandı^{3,4}.

Vaka serileri kontrollü çalışmalar olmadığı için hastalık etkeni, sıklığı ve tedavi etkinliği konusunda bilgi vermezler. Buna ek olarak yazar vakaları kendisi seçtiği için seçim biası oluşabilir. Örneğin 1998 yılında Lancet dergisinde yayınlanan vaka serisinde Wakefield ve arkadaşları daha önce sağlıklı olan çocuklarda aşılama ile ilişkili gelişimsel anormallikler saptadığını bildirdi⁵. Daha sonra bu yayına karşıt veriler sunan birçok yayın raporlandı ve bu vaka serisi yayından geri çekildi fakat bu yayın günümüzde halen aşı karşıtlarının elinde dayanak olarak kullanılmaktadır ve aşılama oranlarının azalmasına ve kızamık, kabakulak ve boğmaca salgınlarına yol açmıştır^{6,7}.

¹ Başasistan Dr., SBÜ Derince Eğitim ve Araştırma Hastanesi, drenesozbek@gmail.com

Tartışmanın üçüncü bölümünde ise vaka serisinin oluşturabileceği etkiler ve gelecekteki olası araştırma fikirlerine yer verilmelidir. Bu bölümü uygun şekilde yazabilmek için şu sorulara cevap aranmalıdır:

- Bu makalenin genel hasta popülasyonu için etkileri nelerdir?
- Bu makale vaka serisinde bahsedilen hastalık ya da prosedür konusundaki düşüncemizi ne yönde değiştirmiştir?
- Bu makale yeni bilimsel fikirler sunuyor mu?
- Gelecekte bu konuyla ilgili ne gibi bilimsel çalışmalar planlanabilir?

Son bölümde ise vaka serisinin verdiği mesaj ve öğretici noktası vurgulanmalıdır. Yine önceki kısımlarda da bahsi geçen Galletta'nın makalesinin sonuç bölümünde bu iki kısım birleştirilmiş ve uçuşlar sırasında barotravmaya bağlı olarak periferik fasyal paralizi görülebileceği ve bunların gelecek uçuşlardaki olası etkilerinden bahsedilmiştir²⁰.

VI. Son değerlendirme

Vaka serileri tarih boyunca nadir hastalıkların ve tedavi yan etkilerinin tespit edilmesinde, yeni tedavilerin araştırılmasında öncülük etmişlerdir. Vaka serileri yazılırken bu bölümde de bahsedildiği üzere takip edilmesi gereken bir sistematik bulunmalıdır. Bunu kolaylaştırmak için vaka serilerinde de vaka raporlarında olduğu gibi CASE kılavuzları ve kontrol listeleri kullanılabilir²¹. Bu kılavuzların kullanılmasıyla yazılan vaka serisinin öncelikle kendimiz tarafından değerlendirilmesi kolaylaşacak ve makalenin dergilerden kabul oranı arttırılmış olacaktır.

KAYNAKLAR

1. Dekkers OM, Egger M, Altman DG, Vandembroucke JP. Distinguishing Case Series From Cohort Studies. *Ann Intern Med.* 2012; 156(1): 37-40.
2. Riphagen S, Gomez X, Gonzalez-Martinez C, Wilkinson N, Theocharis P. Hyperinflammatory shock in children during COVID-19 pandemic. *The Lancet.* 2020; 395(10237): 1607-1608.
3. Licciardi F, Pruccoli G, Denina M, et al. SARS-CoV-2-Induced Kawasaki-Like Hyperinflammatory Syndrome: A Novel COVID Phenotype in Children. *Pediatrics.* 2020; 146(2): e20201711.
4. Whittaker E, Bamford A, Kenny J, et al. Clinical Characteristics of 58 Children With a Pediatric Inflammatory Multisystem Syndrome Temporally Associated With SARS-CoV-2. *JAMA.* 2020; 324(3): 259-269.
5. Wakefield S, Bellanti JA, Colón AR. Ileal-lymphoid-nodular hyperplasia, non-specific colitis, and pervasive developmental disorder in children. *The Lancet.* 1998; 352(9123): 234-235.
6. STEVEN J M (ed). *Immunization Safety Review: Vaccines and Autism (1st ed)*. National Academies Press; 2004.
7. Stratton K, Ford A, Rusch E, Clayton EW (eds). *Adverse Effects of Vaccines: Evidence and Causality (1st ed)*. National Academies Press (US); 2011.
8. McCarthy LH, Reilly KEH. How to Write a Case Report. *Family Medicine.* 2000; 32: 190-195.
9. Sorinola O, Olufowobi O, Coomarasamy A, Khan KS. Instructions to authors for case reporting are limited: A review of a core journal list. *BMC Med Educ.* 2004; 4: 4.
10. International Committee of Medical Journal Editors. Protection of patients' rights to privacy. *BMJ.* 1995; 311(7015): 1272.
11. Bracey A, Meyers HP, Smith SW. Post-arrest wide complex rhythm: What is the cause of death? *Am J Emerg Med.* 2021; 45: 683.
12. Newson JM, Sefa N, Berger DA. Identifying acute myocardial infarction in ventricular-paced patients: The effectiveness of modified Sgarbossa criteria. *Am J Emerg Med.* 2021; 45: 680.
13. Sagi I, Yechiam E. Amusing titles in scientific journals and article citation. *Journal of Information Science.* 2008; 34(5): 680-687.

14. Yonai R, Sato R, Nasu M. Cerebral edema induced by hyperammonemia: a case report. *The American Journal of Emergency Medicine*. 2016; 34(12): 2461.
15. Ishikawa Y, Umezawa R, Yamamoto T, et al. Differential abscopal effect in extracranial and intracranial lesions after radiotherapy alone for vertebral bone metastasis of unknown primary: a case report. *Journal of Medical Case Reports*. 2022; 16(1): 94.
16. Washimi S, Yamada T, Takahashi A. Successful coil embolization with distal radial access for a ruptured radial artery pseudoaneurysm in a patient with SARS-CoV-2 infection. *Clinical Case Reports*. 2022; 10(3): e05509.
17. The ARDS Definition Task Force. Acute Respiratory Distress Syndrome: The Berlin Definition. *JAMA*. 2012; 307(23): 2526-2533.
18. Özbek AE, Divrikoğlu YS, Yılmaz S, Aytaş NÜ, Çelik E. Nonsteroidal anti-inflammatory drug-induced acute respiratory distress syndrome. *Am J Emerg Med*. 2018; 36(10): 1929.
19. Ben Ismail I, Rebi S, Zenaidi H, Zoghalmi A. Acute pancreatitis secondary to ansa pancreatica: Two new cases and review of the literature. *Clinical Case Reports*. 2022; 10(2): e05381.
20. Galletta G. Recurrent Bell's Palsy During Takeoff on a Commercial Flight: A Case Report. *Clin Pract Cases Emerg Med*. 2021; 5(1): 79-81.
21. CARE Checklist. CARE Case Report Guidelines. Accessed March 13, 2022. <https://www.care-statement.org/checklist>